

УДК 378

DOI <https://doi.org/10.32782/health-2023.1.2>

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА ЗАСАДАХ ІНТЕГРАТИВНОГО ПІДХОДУ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ

Герасименко Людмила Борисівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри фундаментальних дисциплін
КЗВО «Рівненська медична академія» РОР
ORCID: 0000-0002-8635-5288

У статті викладено результати дослідження специфіки структури освітнього процесу у форматі інтегративного підходу до сучасної медичної освіти. Визначено роль інтеграції у розвитку особистісно-професійного потенціалу та формуванні компетентностей студентів-медиків. Обґрунтовано важливість проєктування та реалізації навчально-методичного забезпечення дисциплін на засадах інтегративного підходу.

Доведено, що окреслений підхід є тим підґрунтям, на якому базується оптимальна модель сучасної медичної освіти, як складна, динамічна, цілісна система. Досліджено, що його впровадження сприятиме становленню особистості сучасного випускника як успішного фахівця медичної сфери із активною життєвою позицією, усвідомленим почуттям відповідальності за себе, долю держави, здатністю генерувати та втілювати у практичну діяльність нові ідеї та рішення. Визначено, що інтегративний підхід сприяє об'єднанню елементів освітнього процесу у цілісність, оптимальному моделюванню і прогнозуванню перебігу позитивної динаміки формування особистості майбутнього медика, проведеному комплексних розробок технологій, стратегій і тактик теоретичної та практичної підготовки студентів.

Охарактеризовано ефективний вплив підходу на спрямованість та організацію освітнього процесу, формування конкурентоздатної особистості компетентного медпрацівника, який вільно володіє професією та орієнтується в суміжних галузях діяльності, готового до постійного професійного зростання та соціальної мобільності.

Встановлено, що інтеграція зумовлює взаємодію викладача зі студентом-медиком як суб'єктом, здатним до саморозвитку, самовдосконалення професійного і особистого життя. Підхід спрямований на посилення особистісної орієнтації змісту і технологій навчання, індивідуалізацію освітніх траєкторій студентів, творчу та розвивальну спрямованість освітнього процесу, перехід від концепції підтримувального до концепції випереджувального навчання, орієнтованого на майбутнє – на умови життя і професійної діяльності.

Здійснено аналіз навчально-методичного забезпечення дисциплін згідно структури освітнього процесу із інтеграцією та органічним взаємозв'язком їх компонентів.

Ключові слова: інтегративний підхід, особливості інтегративного підходу, освітній процес як система, компоненти освітнього процесу, навчально-методичне забезпечення дисциплін.

Ludmyla Herasyenko. Structure of the educational process on the basis of the integrative approach in the professional training system of medical students

The article presents the results of a study of the specifics of the structure of the educational process in the format of an integrative approach to modern medical education. The role of integration in the development of personal and professional potential and the formation of competencies of medical students is determined. The importance of designing and implementing educational-methodical complex of disciplines on the basis of an integrative approach is substantiated.

It is proved that the outlined approach is the basis on which the optimal model of modern medical education is based, as a complex, dynamic, integral system. It has been investigated that its implementation will contribute to the formation of the personality of a modern graduate as a successful specialist in the medical field with an active life position, a conscious sense of responsibility for oneself, the fate of the state, the ability to generate and implement new ideas and solutions into practical activity. It was determined that the integrative approach contributes to the integration of the elements of the educational process into a whole, optimal modeling and forecasting of the course of positive dynamics of the formation of the personality of the future doctor; conducting complex developments of technologies, strategies and tactics of theoretical and practical training of students.

The effective influence of the approach on the direction and organization of the educational process, the formation of a competitive personality of a competent medical worker who is fluent in the profession and oriented in related fields of activity, ready for constant professional growth and social mobility is characterized.

It was established that integration determines the interaction of the teacher with the medical student as a subject capable of self-development, self-improvement of professional and personal life. The approach is aimed at strengthening the personal orientation of the content and learning technologies, the individualization of students' educational trajectories, the creative and developmental orientation of the educational process, the transition from the concept of supportive to the concept of anticipatory education, oriented to the future - to the conditions of life and professional activity.

An analysis of educational and methodological support of disciplines was carried out according to the structure of the educational process with integration and organic interconnection of their components.

Key words: integrative approach, features of the integrative approach, educational process as a system, components of the educational process, educational-methodical complex of disciplines.

Вступ. Сучасні тенденції розвитку суспільства, євроінтеграційний поступ України зумовлюють необхідність реформування системи освіти щодо її змісту, якості, рівня, шляхів та активних пошуків вдосконалення. Відбувається трансформація традиційної системи освіти, здійснюється перехід до особистісно-центричного освітнього процесу, впроваджуються інноваційні технології, інтерактивні методи, зміщуються акценти у навчальній діяльності студентів із репродуктивної до творчо-пошукової.

Суспільство формує нові освітні вимоги, однією з яких є становлення особистості спеціаліста медичної сфери, конкурентоспроможного на ринку праці, всебічно освіченого, із високим рівнем розвитку різних типів компетентностей. Сучасний медичний працівник повинен характеризуватись здатністю творчо реалізувати нові технології, постійно досягати високих результатів у своїй професійній діяльності, готовністю до неперервного самовдосконалення. Формування таких рис особистості, як високий рівень соціально-пластичних механізмів поведінки, активність, самостійність, творчість, потребує проектування та реалізації освітнього процесу на засадах інноваційних підходів, зокрема інтегративного. Тому виникає об'єктивна необхідність методологічного обґрунтування визначеної педагогічної проблеми.

Питання, що досліджується, є досить складним і комплексним. Зокрема, теоретичні та практичні аспекти інтеграції змісту освіти вивчали І. Бех, В. Загв'язинський, М. Іванчук, В. Ільченко, Ю. Мальований та ін.; теоретичні і методичні основи викладання дисциплін у контексті інтегративного підходу розглядалися у працях М. Адамко, О. Антонової, Н. Божко, І. Козловської, С. Клепко, К. Ленік, Я. Собко, З. Хитрої та ін.; психолого-педагогічні основи інтеграції та диференціації навчання досліджувалися Л. Виготським, І. Зязюном, П. Лузаном, В. Моргунюком, В. Рибалком та ін. Нам імponує думка В. Г. Кременя, який розглядає інтегративний підхід в освіті як такий, що зумовлює доцільне об'єднання елементів у єдине ціле. Однак структура освітнього процесу у системі професійної підготовки студентів-медиків на засадах інтегративного підходу ще не була предметом спеціального дослідження та потребує подальшого обґрунтування. Зазначена проблематика й досі залишається недостатньо вивченою, що суперечить об'єктивним потребам щодо підготовки медичних працівників.

Матеріали та метод. В процесі дослідження використано методологічну систему науково-педагогічного інструментарію: методи теоретичних педагогічних досліджень, емпіричні методи: педагогічне спостереження, опитування (бесіда, інтерв'ю, анкетування), аналіз змісту науково-педагогічної документації (навчальні плани, програми, навчально-методичне забезпечення дисциплін, результати освітньої діяльності, аналіз рейтингових показників успішності студентів, тестування), експертна оцінка, педагогічний експеримент.

Мета статті – визначити специфіку інтегративного підходу у сучасних форматах медичної освіти, проаналізувати та обґрунтувати особливості його впровадження на прикладі навчально-методичного забезпечення дисципліни «Біоетика» у процесі підготовки майбутніх медичних сестер, створити структуру освітнього процесу на засадах інтегративного підходу.

Результати. Зауважимо, у загальноприйнятому розумінні поняття «підхід» означає сукупність прийомів, способів вивчення та впливу. У сучасній науці поняття «підходу» аналізують по-різному: як сукупність принципів, які визначають загальну мету і стратегію відповідної діяльності (М. Стефанов), як принципову методологічну орієнтацію дослідження, точку зору, поняття або принцип, який керує загальною стратегією дослідження (Є. Юдін, І. Блаубер). Інтегративний підхід у педагогіці спрямований на розкриття цілісності педагогічних об'єктів, виявлення в них різноманітних типів зв'язків та зведення в єдину теоретичну систему (В. Кремень) [1, с. 356].

У дослідженні ми розглядаємо інтегративний підхід як напрям, сукупність сучасних тенденцій, принципів організації та системотвірних чинників, які зумовлюють процес цілеспрямованих змін, модифікацію мети, змісту, форм, методів, нову спрямованість, динаміку розвитку, стан та ефективну діяльність освітнього процесу, його адаптацію до вимог сьогодення. На наше глибоке переконання, це те підґрунтя, на якому базується оптимальна структура сучасного освітнього процесу підготовки медичних працівників як складна, динамічна, цілісна система. Впровадження підходу сприятиме становленню особистості випускника закладу медичної освіти як компетентного, успішного фахівця.

Специфічними особливостями підходу ми визначили його домінуючу спрямованість, притаманний тип інновацій, їх особливості та сферу застосування, тобто визначальні структурно-функціональні елементи освітнього процесу.

Охарактеризуємо специфіку детальніше. Підхід зумовлює орієнтацію на реалізацію інноваційної освітньої концепції, загальнолюдські цінності, ідеї гуманізації, природодоцільності, індивідуально-особистісного розвитку, орієнтує на розкриття цілісності механізмів структурно-функціональних компонентів, типів взаємозв'язку єдиної системи, сприяє оптимальному моделюванню й прогнозуванню освітнього процесу; спрямовує забезпечення системного мислення, професійну компетентність майбутнього фахівця медичної сфери до розуміння сутності визначення ефективних напрямів, попередження недоліків, вирішення проблем та реалізації процесу навчання як складної, цілісної, соціально-спрямованої системи на засадах гармонійної взаємозалежності та взаємодії всіх структурно-функціональних елементів: мети, завдань освіти, потреб і мотивів освітньої діяльності студентів-медиків, змісту навчального матеріалу, переорієнтації в напрямках перманентності та оновлення змісту освітнього процесу. Інноваційну спрямованість підходу зумовлюють домінуючі типи інновацій: системно-методологічні, радикальні, соціально-психологічні, організаційно-управлінські, комбіновані та ін. [2, с. 236].

Визначимо структурно-функціональні компоненти освітнього процесу у контексті інтегративного підходу до сучасної медичної освіти:

1. Цільовий. Домінуючою спрямованістю є формування у студентів системи професійних компетенцій, позитивного ставлення до навчально-пізнавальної та майбутньої професійної медичної діяльності, визначення та усвідомлення мети і завдань медичної освіти. Для діяльності суб'єктів педагогічної взаємодії притаманні: формування та прийняття студентами цільової установки освітнього процесу, визначення обсягу фактичного матеріалу конкретизація мети освіти, завдань до певних дисциплін, розвиток мислення та ін.

2. Полімотиваційний. Домінуюча спрямованість – це організація та активізація свідомої навчально-пізнавальної діяльності, поглиблена мотивація, стимулювання пізнавального інтересу, почуття обов'язку і відповідальності студентів, формування позитивної мотивації до навчання та особистісно-професійного становлення. Діяльність суб'єктів освітнього процесу характеризується формуванням полімотивованості, позитивного ставлення до навчання у студентів, мотиваційної сфери особистості, потреб у знаннях, роз'ясненнях мети навчання, розвитком активної самостійної діяльності в особистісному та профе-

сійному становленні, поглибленням потреб, мотивів, навчально-пізнавальної діяльності.

3. Компетентнісно-змістовий. Домінуюча спрямованість – визначення змісту навчального матеріалу, що підлягає засвоєнню студентами, методів, форм, засобів і прийомів навчання, структурування змісту занять, організація та активізація свідомої навчально-пізнавальної діяльності студентів, формування чітко окресленої системи фахових компетенцій, визначених стандартами і державними документами. Для освітньої діяльності суб'єктів процесу притаманні визначення та конкретизація обсягу навчального матеріалу, виділення основних світоглядних ідей, аналіз пізнавальних завдань, спрямованих на формування професійних компетенцій медика, визначення теоретичних положень, вмій і навичок, які необхідно сформувати, осмислення та поєднання різних видів навчального матеріалу, основних понять і термінів та ін.

4. Інноваційно-технологічний. Домінуюча спрямованість – це проектування і реалізація, структурування змісту навчальних занять та позааудиторної діяльності студентів, розвиток професійних компетенцій, впровадження сучасних технологій навчання, формування активної діяльності суб'єктів освітнього процесу, оптимальне використання інтерактивних методів, прийомів, інноваційних форм, засобів, принципів навчання тощо, тобто оптимальна організація навчально-пізнавальної діяльності студентів щодо засвоєння змісту освіти. Для освітньої діяльності суб'єктів актуальні вибір, реалізація та оновлення методів, форм, засобів, прийомів, використання нетрадиційних форм навчання та різновидів інновацій, засвоєння циклу інтелектуальних операцій (сприймання, осмислення, узагальнення, систематизація, закріплення та застосування компетенцій на практиці), активна навчально-пізнавальна діяльність, позитивне ставлення до освітнього процесу та ін.

5. Корекційно-оцінний. Домінуюча спрямованість – це контроль, самоконтроль і взаємоконтроль результатів освітнього процесу, дотримання навчальних вимог, врахування індивідуальних особливостей студентів, аналіз якості щодо відповідності результатів навчання його цілям і завданням, досягнення об'єктивності, систематичності та послідовності процесу оцінювання, контроль за освітнім процесом, отримання зворотної інформації викладачем щодо проблем, шляхів їх усунення та внесення змін у методику викладання; з'ясування ефективності функціонування

освітнього процесу та аналіз результативності його компонентів; оцінка, самооцінка і взаємооцінка досягнутих результатів, моделювання системи критеріїв оцінювання результатів освітнього процесу. Для освітньої діяльності суб'єктів процесу визначальними напрямками є контроль і регулювання освітнього процесу, одержання інформації щодо проблем, внесення адекватних змін, допомога студентам у подоланні труднощів, оцінювання результатів діяльності, навчальних досягнень студентів, визначення рейтингових показників успішності, корекція навчально-пізнавальної діяльності, формування навичок планування, оцінювання і регулювання власної діяльності, прогнозування наслідків, дотримання навчальних вимог [3, с. 40].

Підкреслимо, що визначені Національною доктриною розвитку української освіти у XXI столітті завдання, тенденції освітньої євроінтеграції держави передбачають забезпечення фундаментальної наукової, загальнокультурної та практичної підготовки студентів-медиків. Саме на розв'язання цих завдань і спрямована підготовка студентів галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 223 «Медсестринство» спеціалізації «Сестринська справа» у КЗВО «Рівненська медична академія».

Розглянемо шляхи вдосконалення системи підготовки майбутніх медичних працівників у контексті впровадження інтегративного підходу на прикладі викладання дисципліни «Біоетика». Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни, яка належить до варіативної частини освітньо-професійної програми, націлений на реалізацію структурно-функціональних компонентів освітнього процесу. Він включає програму дисципліни відповідно до діючої освітньо-професійної програми, робочу програму, методичне забезпечення лекційних занять (опорний конспект лекцій), методичне забезпечення практичних занять (практикум, збірник задач і вправ, ділові ігри, кейси, дидактичні матеріали, навчально-методичні матеріали до практичних занять), засоби діагностики компетенцій (навчально-методичні матеріали для здійснення поточного та підсумкового контролю і самоконтролю знань, вмінь і навичок студентів, рейтингові таблиці та ін.), термінологічний словник. У структурі елементів комплексу важливо також відобразити структурно-логічну схему взаємозв'язку навчальних дисциплін, методи та технології викладання, опис навчальної дисципліни із зазначенням кредитів ECTS, тематику

самостійної та індивідуальної роботи студентів, методичні вказівки та тематику контрольних робіт для студентів заочної форми навчання, тематику науково-дослідної роботи, питання гарантованого рівня знань, пакет візуального супроводу дисципліни та ін.

Запропонована серія навчально-методичних матеріалів розміщена на електронній платформі Moodle, вона допомагає студентам засвоїти теоретичні основи сучасної біоетики, розвинути професійне мислення, оволодіти компетенціями, необхідними для ефективної медичної діяльності. Зауважимо, що кожен студент може обрати для себе схему навчання відповідно до поставленої мети і можливостей, але повноцінне засвоєння навчального матеріалу без сумлінного багаторазового опрацювання всіх запропонованих частин неможливе.

Окреслимо специфіку окремих складових навчально-методичного забезпечення дисципліни відповідно до структурно-функціональних компонентів освітнього процесу на засадах інтегративного підходу. Зауважимо, що зміст та методичний апарат навчальної програми розроблено згідно з Державним стандартом вищої освіти, вимогами освітньо-професійної програми, освітньо-кваліфікаційної характеристики та спрямовано на комплексне вирішення завдань розвитку особистості майбутньої медичної сестри.

Особливо треба відмітити те, що програма дисципліни охоплює зміст, методи та засоби освітнього процесу, форми контролю якості знань та вмінь студентів у процесі аудиторної та позааудиторної діяльності. Вона побудована на засадах інтегративного підходу, що передбачає структуру матеріалу, його засвоєння шляхом послідовного та ґрунтовного опрацювання змістових частин, мотивацію навчання на основі визначення цілей, самостійну навчально-пізнавальну діяльність та різноманітні форми діагностики рівня компетенцій студентів.

Відмітимо, що опорний конспект лекцій характеризується компактним розміщенням інформації та доступним її викладом. Це дозволяє швидко та надійно повторити, поглибити, систематизувати засвоєні знання, практичні вміння та навички. У виданні викладено основні теми навчальної дисципліни «Біоетика». Розділи «Загальні засади біоетики», «Біоетичні аспекти діяльності медичних сестер» розкривають історію, основні поняття, термінологію, етичні, медичні та правові аспекти біоетики. Охарактеризовано біоетичні аспекти та проблеми трансплантології, етаназії,

репродуктивних технологій, абортів, статусу ембріона, медичної генетики, ВІЛ-інфекції. Приділено увагу основним принципам доказової медицини, особливостям проведення доклінічних та клінічних досліджень за участю людини і з використанням тварин, доктрині інформованої згоди у сучасній практичній та науковій медицині.

Акцентуємо, що у навчально-методичних матеріалах до практичних занять враховано нові педагогічні тенденції, що окреслились останніми роками у сучасній медичній освіті: переорієнтація в напрямках гуманізації, культуровідповідності та природовідповідності; посилення особистісної орієнтації змісту та технологій навчання; індивідуалізація освітніх траєкторій студентів-медиків; творча й розвивальна спрямованість медичної освіти; технологізація та комп'ютеризація освітнього процесу.

З огляду на це у змісті, структурі та методиці практичних занять здійснено перехід до концепції випереджувального навчання, орієнтованого на майбутнє – на умови життя та професійної медичної діяльності, в яких випускник перебуватиме після закінчення медичної академії. Тому мета, завдання, принципи побудови, зміст і структура дисципліни, методи, засоби та форми організації практичних занять спрямовані на розвиток творчих можливостей майбутніх медичних працівників, їхньої здатності до самостійних дій, на здобуття нових знань і навичок, освоєння інновацій, їх нагромадження, класифікацію та передачу.

Підкреслимо, що навчально-методичні матеріали мають на меті сприяти організації творчого освітнього процесу. Запропоновані практичні завдання, теми для самостійних досліджень, питання для самоконтролю зорієнтовані на евристичну діяльність студентів з розробки власної версії, позиції, уявлень, професійних рішень у майбутній медичній діяльності.

Особливо треба відмітити, що практичні заняття структуровані за змістом навчального матеріалу, це зумовлює нові підходи до організаційних форм і методів навчання. Акцентуємо, що засвоєння студентами змістових елементів як одиниць навчальної інформації вимагає певних розумових операцій і практичних дій.

Зважаючи на зазначене, специфічними особливостями практичних занять із дисципліни «Біоетика» є:

- побудова навчального матеріалу із врахуванням індивідуальних можливостей студентів у досягненні поставленої мети;
- зміна форм спілкування викладача зі студентами, зокрема суб'єкт-суб'єктна взаємодія,

коли студенти є максимально активними і посідають у освітньому процесі позицію суб'єктів, а викладач координує діяльність студентів і надає їм консультативну допомогу;

- високий рівень самоорганізації навчально-пізнавальної діяльності студентів.

Проведений аналіз науково-педагогічної літератури, результати педагогічних досліджень та власний багаторічний педагогічний досвід підтверджують, що запропонована технологія навчання на засадах інтегративного підходу до практичних занять має низку переваг:

- динамічність навчання, що полягає у варіативності змістових елементів;
- диференціація та індивідуалізація навчання;
- усвідомлення перспектив навчання кожним студентом-медиком;
- довершеність матеріалу у змістових елементах, інтеграція різних видів і форм навчання, що забезпечують досягнення поставленої мети кожним студентом;
- орієнтація студентів на проблемний підхід і творче ставлення до освітнього процесу.

Таким чином, можна стверджувати, що практичні заняття сприяють формуванню готовності майбутніх медичних працівників до професійної діяльності та піднесенню рівня фахової компетентності.

Зауважимо, що у процесі практичних занять майбутні медичні сестри не лише засвоюють та закріплюють теоретичні знання, а й оволодівають вміннями та навичками, розв'язуючи біоетичні завдання, задачі, змодельовані проблемні ситуації, навчаються планомірно, систематично працювати, мислити, формують власний стиль професійної діяльності.

Підкреслимо, що корекційно-оцінний компонент освітнього процесу реалізується, безпосередньо, на практичних заняттях або при оцінюванні самостійної діяльності студентів у формі співбесіди, диференційованого заліку, перевірки контрольних робіт, тестування із наступним обговоренням результатів.

У запропонованих навчально-методичних матеріалах до практичних занять реалізовано концепцію всебічного розвитку майбутнього медичного працівника у цілісному освітньому процесі, принципу накопичення оцінок за певний період навчання та різнобічну діяльність. Зазначимо, що оцінка є кількісним показником якості роботи студента, вона відображає якість знань, вмінь, точність у роботі, активність, самостійність, творчість.

Ми здійснюємо реалізацію практичних занять як процесу засвоєння змістових елементів в умовах повного дидактичного циклу та освітнього процесу як системи, що включає мету і завдання (цільовий компонент), мотивацію та якісне засвоєння (полімотиваційний компонент), зміст, методи і форми прямої, опосередкованої та самостійної навчально-пізнавальної діяльності (компетентісно-змістовий та інноваційно-технологічний компоненти), корекцію, самооцінку й оцінку результатів, засвоєння знань, вмінь і навичок, що входять до його структури (корекційно-оцінний компонент). За таких умов зменшується частка прямого, ззовні завданого інформування та розширюється застосування інтерактивних форм та методів повноцінної самостійної діяльності студентів під керівництвом викладача. У процесі дослідження встановлено, що у результаті, якісне засвоєння одного змістового елементу стає передумовою успішного опанування іншого та забезпечує формування цілісної системи професійних і життєвих компетенцій, знань, практичних вмінь та навичок.

На нашу думку, контроль навчальної роботи студентів є важливим засобом управління освітнім процесом. Завдання для контролю та самоконтролю студентів із навчальної дисципліни «Біоетика» розроблено відповідно до вимог нормативно-правових документів МОН України щодо підготовки майбутніх медичних сестер та на основі програми дисципліни.

Підкреслимо, що контроль досягнутих результатів шляхом виконання пропонованих завдань має низку функцій: навчальна – сприяння поглибленню, розширенню, удосконаленню компетенцій студентів-медиків; діагностична – виявлення знань, вмінь і навичок, а також існуючих в них прогалин; оцінно-результативна – вимірювання та оцінка компетенцій студентів; виховна – стимулювання виховання волі, характеру, дисципліни, навичок систематичної самостійної праці та ін.; розвивальна – сприяння розвитку психічних процесів особистості: уваги, пам'яті, мислення, інтересів, пізнавальної активності, мовлення студентів та ін.; прогностично-методична – отримання викладачем точних даних для оцінки результатів методики викладання та шляхів її вдосконалення, допомога студентам-медикам у прогнозуванні навчальної та наукової діяльності.

Результати дослідження підтверджують, що зазначені навчально-методичні матеріали сприяють формуванню у студентів конкретних знань, вмінь і навичок, які необхідні для здійснення про-

фесійної діяльності в повсякденній медичній практиці. Виконання завдань міжсесійного контролю активізує систематичну роботу студентів, формування в них вміння чітко організувати свою працю, їх необхідно використовувати для внесення відповідних змін у матеріал лекційних занять, зміст консультацій, індивідуальної роботи зі студентами, контрольних робіт, колоквиумів тощо.

Для міжсесійного контролю до кожної із тем дисципліни «Біоетика» запропоновано п'ять варіантів завдань: «Перевірте свої знання», «Вирішіть ці проблеми», «Оцініть свої знання», «Виконайте практичні завдання» та «Контрольний тест».

Підкреслимо, що користуючись завданнями, можна здійснювати попередню, поточну та тематичну перевірку, а також самоконтроль, взаємоконтроль компетенцій студентів. В процесі дослідження встановлено, що види перевірки навчальної роботи майбутніх медиків необхідно визначати ступенем їх адекватності сформульованим принципам контролю знань. На основі отриманої інформації доцільно здійснювати відповідну корекцію освітньої діяльності студентів, стимулювання їх самостійної, позааудиторної діяльності, формування індивідуальної освітньої траєкторії.

Зауважимо, що у навчально-методичних матеріалах для міжсесійного та підсумкового контролю ми пропонуємо завдання, що передбачають перевірку репродуктивного, частково-пошукового та дослідницького рівнів засвоєння навчального матеріалу студентами-медиками.

Особливо треба відмітити, що реалізації оптимального принципу організації змісту навчальної дисципліни «Біоетика» сприяє єдність аудиторної та позааудиторної діяльності студентів, зокрема реалізація інтегрованих освітніх проєктів, конференцій, науково-практичних симпозіумів, семінарів-практикумів та ін. Виділення наскрізних світоглядних ідей, основних понять і термінів засвоюється у структурі кожної теми та відображено у термінологічному словнику «Біоетика. Основні поняття і терміни».

Висновки. Таким чином, структуру освітнього процесу на засадах інтегративного підходу у форматах сучасної медичної освіти ми розглядаємо як цілісну систему в єдності її компонентів і взаємозв'язків, реалізація якої залежить від професіоналізму та творчого потенціалу кожного викладача. Побудова освітнього процесу на його підґрунті визначає успішність студентів-медиків у майбутній професійній діяльності та реалізації особистісної життєвої стратегії, а впровадження є

одним із пріоритетних векторів підготовки фахівців медичної сфери [4, с. 270].

Підсумовуючи викладений матеріал, зазначимо, що теоретико-методологічною підставою для дослідження процесу підготовки майбутніх медиків послужили такі складові структури освітнього процесу: цільовий, полімотиваційний, компетентісно-змістовий, інноваційно-технологічний, корекційно-оцінний, які орієнтують на виділення у педагогічній системі інтеграційних

інваріантних системо-утворюючих зв'язків і компонентів.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в більш детальному визначенні, описі особливостей, обґрунтуванні та розробці цільових установок, організаційних форм, змісту і методів структурно-функціональних компонентів освітнього процесу на основі впровадження інтегративного підходу, а також його відображення у дидактичних одиницях освітнього процесу – навчальних заняттях студентів-медиків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кремень, В. Г. Енциклопедія освіти / Нац. акад. пед. наук України [гол. ред. В.Г. Кремень]. Київ : Юрінком Інтер, 2021. 1444 с.
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : підручник. 2-ге вид., доповн. Київ : Академвидав, 2012. 349 с.
3. Герасименко, Л.Б. Специфічні особливості інноваційних підходів у сучасних форматах освіти. *Нова педагогічна думка*. 2018. № 2(94). С. 39–42.
4. Курилів Г.М. Сучасні підходи до викладання клінічної імунології студентам медичних вишів. Вища освіта України в контексті інтеграції до європейського освітнього простору. № 6. Кн. 2. Том III (81). Київ : Гнозис, 2018. С. 265–273.

REFERENCES

1. Kremen, V. H. *Entsyklopediia osvity* [Encyclopedia of education] / Nats. akad. ped. nauk Ukrainy [hol. red. V. H. Kremen]. Kyiv: Yurinkom Inter, 2021. 1444 p. [in Ukrainian]
2. Dychkivska I. M. *Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii: pidruchnyk* [Innovative pedagogical technologies: a textbook]. 2-he vyd., dopovn. K.: Akademydav, 2012. 349 p. [in Ukrainian]
3. Herasyenko, L. B. *Spetsyfichni osoblyvosti innovatsiinykh pidkhodiv u suchasnykh formatakh osvity* [Specific features of innovative approaches in modern education formats]. *Nova pedahohichna dumka*. 2018. No 2 (94). P. 39–42. [in Ukrainian]
4. Kuryliv H. M. *Suchasni pidkhody do vykladannia klinichnoi imunolohii studentam medychnykh vyshiv* [Modern approaches to teaching of clinical immunology to students of medical institutions]. *Vyshcha osvita Ukrainy v konteksti intehratsii do yevropeiskoho osvithnoho prostoru*. No 6. Book. 2. Volume III (81). Kyiv: Hnozys, 2018. P. 265–273. [in Ukrainian]